

UTRUSTNING OMBORD

När kvalitén ställs på sin spets

Tusentals sjömil på salta vatten och under brännande sol. Den båtutrustning som håller måttet under sådana förhållanden är troligen en bra investering också för den vanlige semestersegelaren.

TEXT OCH FOTO LUDVIG OCH LINDA HAMMARBERG

Mary af Rövarhamn är en 40 fots stålkech av typen Joshua, en klassisk långfärdsbåt konstruerad för att segla säkert och bekvämt i alla väder.

Familjen Hammarberg består av pappa Ludvig (36), mamma Linda (38) och barnen Lovis (5) och Otto (3).

Många långfärdsbåtar seglar längre på ett år än de flesta semesterseglare gör under en hel livstid. Ett faktum som ställer oerhört höga krav på båtens utrustning. Ute på havet finns ingen hamn eller skyddad vik att gömma sig i om ovädret skulle komma över en; grejerna måste helt enkelt hålla.

I många delar av världen kan det dessutom vara svårt att få tag på reservdelar eller få utrustning reparerad. Kvalité och hållbarhet blir därför ännu viktigare, men också garanti och service. Många är de historier om långfärdssegelare som fått ligga stilla i veckor, ibland månader, för att vänta på utrustning eller reservdelar. Inte heller vi på Mary af Rövarhamn är förskonade. Nu senast när vår bränsleinsprutningspump skar utanför Kap Verde. Drygt tre veckor tog det innan vi fick en ny pump på plats. Snabbaste och säkraste fraktsättet visade sig vara via segelbåt från Gran Canaria.

Att utrusta en båt för långfärdssegling är förknippat med höga kostnader och mycket ar-

bete. Vi har rustat vår båt lite i taget allteftersom våra egna behov har förändrats. Att vi sedan några år tillbaka har utökat besättningen med två små barn har ställt extra krav på utrustningen; bra självstyrning och enkel segelhantering har blivit ännu viktigare, liksom pålitlig säkerhets- och nödutrustning.

I skrivande stund befinner vi oss på Galapagosöarna och förbereder det sista inför vad som troligen blir världsomseglingens längsta etapp, 3000 nautiska mil och närmre en månad till sjöss. Mot Marquesas. Vägen hit har inte varit spikrak, men i det stora hela är vi nöjda med vår utrustning. Här listar vi sådant som vi uppskattar lite extra, eller fortfarande saknar ombord. Men också utrustning som vi bedömer vara av anmärkningsvärt bra eller dålig kvalitet. Förhoppningsvis kan du få några tips. På vår hemsida www.sy-mary.com hittar du en översikt på all vår utrustning ombord; tveka inte att höra av dig om du har några frågor. Och skriv gärna till red@praktisktbatagande.se för att dela med dig av dina egna erfarenheter.

UTRUSTA BÅTEN **[Inspiration]**

Solens strålar tär hårt på gummit i vanliga PVC-jollar. Familjen Hammarberg har klätt tuben till sin Walker Bay med ett skyddande kapell för att minska slitaget.

Solpanelerna från Solaras M-serie tål att både stå och gå på, och inskränker på så sätt inte på den redan begränsade yta som vi lever på", berättar Ludvig Hammarberg.

TOPP 10: Mest nödvändig utrustning

Här listar vi den utrustning som vi anser viktigast för vår resa runt jorden, utöver självklar utrustning som segel, motor, navigationsinstrument och ankare.

Utrustning	Motivering
Ankarspel	Alla lite större båtar behöver ett ankarspel, särskilt om man som vi ligger mycket på svaj.
Elförsörjning (vindgenerator, elverk, släpgenerator och/eller solceller)	Vindgeneratoren på Mary af Rövarhamn har kompletterats med solceller för att få elen att räcka till.
Jolle med utombordsmotor	En förutsättning när man ligger på svaj. Armkraft i all ära, men när strömmen sätter i behöver man en motor.
Livflotte	Mary af Rövarhamn är utrustad med VIKINGS livflotte RescYou Pro, om det som inte får hända ändå skulle hända.
Nödsändare (EPIRB/PLB)	Ingen attraktiv tanke att flyta omkring i en livflotte på havet med två små barn utan att bli hittad.
Rullsystem och la-zyjacks/sailpacks	För oss som seglar med små barn är det oerhört viktigt att kunna hantera båten på en person.
Självstyrning (Autopilot/vindroder)	Vindroder och/eller autopilot är en förutsättning för att segla långt med ingen eller liten besättning. Vi har både och.
Solskydd (Bimini/soltak)	Solskydd är ett måste i tropikerna. När solen står som högst går det inte ens att gå barfota på däck utan att bränna fötterna.
SSB/Satellittelefon	Med hjälp av vår satellittelefon kan vi ladda ner väderkartor och kommunicera med civilisationen i en nödsituation.
Watermaker/stora vattentankar	Utan vatten klarar man sig inte länge. Våra tankar rymmer 400 liter, vilket räcker i en dryg månad för fyra personer - om vi snålar.

Mest saknad utrustning

Våra kombinerade lazy-jacks och bomkapell underlättar segelhanteringen lika mycket som ett rullsegel.

SPOT-sändaren var en avskedspresent från familj och vänner där hemma. Tack vare den kan vi se Mary af Rövarhamnns aktuella position direkt på hemsidan www.symary.com - i realtid.

Ofrivilliga gippar kan orsaka allvarliga skador på både båt och besättning. Familjen Hammarberg har minimerat risken med hjälp av bombromsar från Wichard.

Kulfendrarna på Mary af Rövarhamn har trots hård belastning hållit både färg och form i nio år. Dessutom mycket populära hos smågästarna.

TOPP 5: Bäst kvalitet

Här listar vi utrustning av anmärkningsvärt bra kvalitet, utan inbördes ranking. En lista vi tror och hoppas få anledning att utöka med tiden.

Utrustning	Motivering
AIS Transponder (True Heading CTRX)	Denna apparat, som sänder ut vår kurs och fart till andra båtar med AIS-mottagare, är imponerande robust byggd, med gjutet aluminiumhus och tjocka gummipackningar.
Däcksutrustning (Goiot)	All vår utrustning från Goiot (skotskenor, block, vinchar, luckor/ventiler, ankarspel, lanternor etc) är fortfarande i nyskick efter 25 år. Snygg, enkel och stark konstruktion, och inga tecken på korrosion.
Kulfendrar (Polyform)	Har levtt ett hårt liv på Mary af Rövarhamn i drygt åtta år och visar inga tecken på att tröttna. Håller både form och färg.
Kylaggregat (Isotherm 320I)	Fungerar fortfarande klanderfritt efter nio års kontinuerlig drift. Peppar peppar.
Länspump, manuell (Plastimo)	Vårt handfat ligger under havsnivån och måste pumpas ur med en länspump. Plastimos blå pump har gjort jobbet varje dag i åtta år, utan att vi behövt byta packning en enda gång. Tänk om all utrustning vore så underhållsfri.

TOPP 5: Sämst kvalitet

Här listar vi utrustning av anmärkningsvärt dålig kvalitet, men som fortfarande finns kvar ombord av olika anledningar.

Utrustning	Motivering
Gummitub till jolle (Walker Bay 8)	Skör i materialet och onödigt liten i diameter. För de 9000 kronor som det kostade att komplettera vår Walker Bay jolle med en uppblåsbar tub hade vi förväntat oss mer.
Livbojsljus	Vi har provat flera olika märken och få har överlevt mer än några månaders segling. Helt oacceptabelt, det handlar ju faktiskt om nödutrustning.
Räddningsvästar uppblåsbara (Baltic Ultimate)	Både modellen med kardborre och den nyare med dragkedja öppnar sig så att uppblåsningsmekanismen exponeras. Vid ett tillfälle lossnade hela bobbinen. Känns inte särskilt tryggt. Dessutom är västarna tunga för nacken.
Satellittelefon (Iridium 9555A)	Känns och ser ut som mobiltelefoner gjorde för 15 år sedan, fast ömtåligare och svårare att använda.
Tallriksventil (Vetus)	Bara helt tät när man försluter ventilen utifrån med full kraft, men då går den inte längre att öppna inifrån.

Kommande äventyr

Sommaren 2010 riktade familjen Hammarberg stäven mot värmen efter många års segling på nordliga breddgrader. Barnen vill segla till Söderhavet och Kurrekurreduttön, som Pippi. Så Tabaröarna utanför Papua Nya Guinea, som antas vara Astrid Lindgrens förlaga till Kurrekurreduttön, är målet för familjen Hammarbergs seglats. Exakt vilken väg de tar dit eller hem får framtiden utvisa. Men räcker tid och pengar till blir det kanske en extra runda på Stilla Havet innan de fortsätter sin resa runt jorden. "Det enda som

är säkert är att ruten kommer att planeras om många gånger under resans gång" säger Linda som står för den mesta planeringen ombord. "Men det är ju det som är tjusningen med långfärdssegling; att vara fri och segla dit vindar och lustar bär."

Vi kommer att följa familjen Hammarbergs världsomsegling här i Praktiskt Båtagande och ta del av deras erfarenheter längs resans gång. På deras hemsida www.symary.com kan du se var de befinner sig just nu.

Topp 10: Mest uppskattad utrustning

Här listar vi utrustning som vi är särskilt förtjusta i, utan inbördes ordning eller prioritering.

Utrustning	Motivering
Autopilot (Simrad AP24)	Styr bättre än någon rorsman vi någonsin haft ombord, i alla vindar och väder. Allt med en enkel knapptryckning.
Batteriladdare/inverter (Invertek Super Combi)	Laddar snabbt upp våra batterier vid landström. Och när motorn är på kan vi grädda våfflor, stryka pärlplattor eller använda våra elverktyg.
Preventer/Bombroms (Wichard Gyb'Easy)	Ofrivilliga gippar utgör fara för både besättning och utrustning. Tack vare bombromsarna är alla våra gippar numera lugna och kontrollerade, planerade eller inte.
Sailpacks – bomkapell & lazyjacks (Kapell & Annat)	Specialdesignade för långfärdssegling. Underlättar segelhanteringen ombord lika mycket som ett rullsystem, samtidigt som de skyddar våra segel mot sol.
Satellitsändare (SPOT)	En robust och enkel liten apparat som möjliggör för familj och vänner att se exakt var vi är, samtidigt som vi får en extra nödsändare ombord.
Solceller (Solara)	Tack vare våra nya solceller är vi självförsörjande på el ombord. Perfekt komplement till vår vindgenerator.
Symaskin (Reed's Sailmaker)	Vikten av att en kraftig symaskin ombord ska inte underskattas. Användningsområdena är oändliga: segelreparationer, dynöverdrag, soltak, gästflaggor etc.
WiFi nätverkskort (Ubiquity Bullet2)	Nätverkskort i masttoppen som scannar av alla nätverk i omgivningen. Otroligt bekvämt att ligga ute på svaj och surfa direkt från båten istället för att åka in till land.
Vindgenerator (Eclectic Energy D400)	Pryder mesanmasttoppen som en vacker blomma. Låter inget och laddar bättre än de flesta andra vindgeneratorer. Faller förvånande sällan ur vind trots sin höga placering.
Vindroder (Aries UK)	Ingen riktig långfärdsbåt utan vindroder. Ställ in önskad vinkel mot vinden och vindrodet styr helt ljudlöst och utan tillförsel av el. Genialiskt.

TOPP 10: Mest saknad utrustning

Här listar vi utrustning som vi gärna hade haft ombord, men ännu inte införskaffat eller valt bort av ekonomiska skäl.

Utrustning	Motivering
Bekväma flytvästar	En flyväst med inbyggd sele som bärs upp av axlarna istället för nacken skulle göra stor skillnad för oss som bär flytväst hela dagarna.
Elektriskt ankarspel	Vi är visserligen nöjda med vårt manuelle ankarspel från Goiot. Men ett elektriskt ankarspel hade underlättat mycket.
En andra spinnakerbom	Skulle underlätta gipp av utspirad genua vid plattläns. Att flytta en sex meter lång bom från ena sidan till den andra kan vara jobbigt och farligt.
Energisnål skärm	I vintras bytte vi ut vår vanliga laptop mot en extremt energisnål navigationsdator (FitPC2). Men vi saknar fortfarande en skärm som vi kan använda med gott samvete.
Jolle med kraftiga hypalontuber	Vi gillar vår jolle från Walker Bay, men tuben är för klen och har svårt att stå emot sjö. Hypalon är dessutom mer motståndskraftigt mot sol och slitage än PVC.
Kättingspridare/rostfri kätting	Den galvaniserade kättingen lägger sig på hög och blockerar ankarboxen så att en av oss måste sprida ut kättingen manuellt medan den andre agerar ankarspel. Men vem ska styra?
Radar	Ja, nog hade det varit fint med en radar många gånger. I dimma, men kanske framförallt för att upptäcka och undvika fiskebåtar och plötsliga regnbyar med mycket vind.
Självs kotande skotvinchar	Att byta ut våra 25 år gamla skotvinchar mot ett par moderna självs kotande (helst Seldéns reversibla) hade varit ett enormt lyft för både säkerheten och jämställdheten ombord.
Sprayhood och bimini	Bättre skydd mot vind, vatten och sol är efterlängtat. Men vi har inte kommit på den perfekta lösningen än.
SSB-radio	Med en SSB-radio hade vi kunnat ladda ner väderkartor, skicka e-post, uppdatera bloggen och hålla kontakt med andra båtar utan att gräva hål i skeppskassan.